

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Almindelige indvandrersprog (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1 Om læseplanens funktion	3
2 Læseplanens opbygning	4
3 Fagets formål og identitet	5
4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål	6
5 Udviklingen i indholdet i undervisningen	8
5.1 Kompetenceområdet kommunikation	8
5.2 Kompetenceområdet kultur og samfund	9
6 Tværgående emner og problemstillinger	10
7 Tværgående temaer	11
7.1 It og medier	11
7.2 Innovation og entreprenørskab	11

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisningen i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, mhp. at give en ramme for lærernes valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Med udgangspunkt i folkeskolens formål, fagets formål og kompetenceområder, kompetencemål og færdigheds- og vidensområder beskriver læseplanen for faget almindelige indvandrersprog som valgfag grundlaget for undervisningen i faget.

Læseplanen er bygget således op, at der først i **kapitel 3** med afsæt i folkeskolens og fagets formål redegøres for fagets identitet og formål. Her præsenteres de grundlæggende idéer med faget med udgangspunkt i kompetenceområder og kompetencemål for faget. **Kapitel 4** beskriver fagets enkelte kompetencemål og kompetenceområder og deres indbyrdes sammenhænge ud fra en helhedsforståelse af faget. Her beskrives, hvordan de enkelte områder tænkes at spille sammen i tilrettelæggelsen af undervisningen i almindelige indvandrersprog, og hvordan færdigheds- og vidensmålene kan bidrage til kompetencemålene. **Kapitel 5** beskriver udviklingen i indholdet i undervisningen frem mod kompetencemålene på de enkelte trin, hvorefter **kapitel 6** redegør for, hvordan faget almindelige indvandrersprog kan indgå i tværgående emner og problemstillinger. **Kapitel 7** indeholder korte beskrivelser af de overordnede rammer for arbejdet med de tværgående temaer i faget: it og medier samt innovation og entreprenørskab. Det tværgående tema sproglig udvikling beskrives ikke særskilt, da det er en integreret del af sprogundervisningen.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget almindelige indvandrersprog for elever med fornødent forhåndskendskab til det pågældende sprog videreudvikle en aktiv tosproget kompetence på grundlag af allerede erhvervede færdigheder i såvel dansk som indvandrersproget. Eleverne skal opnå indsigt i sprog og kulturel mangfoldighed i Danmark og i de lande, hvor indvandrersproget tales.

Stk. 2. Faget skal styrke elevernes internationale forståelse og forståelse af sprog og kulturel mangfoldighed i Danmark.

Stk. 3. Faget skal give eleverne viden om mulighederne for indvandrersprogets anvendelse i erhverv i Danmark, i andre lande og i internationale sammenhænge.

I faget almindelige indvandrersprog som valgfag skal elever med forhåndskendskab til det pågældende sprog videreudvikle en aktiv tosproget kompetence på baggrund af allerede erhvervede færdigheder i både dansk og det pågældende indvandrersprog. Undervisningen tager således udgangspunkt i, at eleverne er i besiddelse af en allerede aktiv flersproget kompetence. Fra bl.a. undervisning i dansk og fremmedsprog og eventuelt modersmålsundervisning har eleverne allerede en kunnen, viden og erfaring med hensyn til at lære, til sprog og sprogbrug, til begreber, til forståelse af deres omverden og til brug af it.

Faget skal styrke både elevernes internationale forståelse og deres forståelse af dansk sprog og kultur. Undervisningen sigter mod, at eleverne udvikler en aktiv tosproget kompetence, der giver dem viden om mulighederne for indvandrersprogets anvendelse i erhverv i Danmark og i internationale sammenhænge. Eleverne skal gennem fagets erkendelses- og arbejdsformer tilegne sig færdigheder og kundskaber og have mulighed for fordybelse. Ligeledes skal undervisningen i faget styrke den enkelte elevs selvværd og tillid til egne muligheder samt fremme den enkelte elevs alsidige udvikling, herunder også udvikling af sproglig selvtillid og tryghed. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne gennem vedkommende temaer tilegner sig relevante læringsstrategier og indsigt i egen sprogtilegnelse for dermed kritisk og reflekterende at blive i stand til at begå sig i skolen og i samfundet og kommunikere på flere sprog, både mundtligt og skriftligt.

Faget almindelige indvandrersprog som valgfag er etårigt og kan placeres i 7./8./9. klasse.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Fælles Mål for faget almindelige indvandrersprog som valgfag omfatter to kompetenceområder: kommunikation samt kultur og samfund, hvortil der er formuleret kompetencemål. Kompetenceområderne er tæt forbundne og skal ses i sammenhæng, så eleverne oplever undervisningen som helhedsorienteret.

Figur 1: De to kompetenceområder udgør en faglig sammenhæng

Kompetencemålet kommunikation dækker over de kommunikative færdigheder læsning, skrivning, lytning og præsentation, herunder tale, samt strategier og strategiudvikling. Her drejer det sig om kommunikation på forskellige måder og i forskellige sammenhænge. Ordforrådstilegnelse og begrebsudvikling, strategiudvikling samt teksters formål og struktur er knyttet dels til hverdags sproget og sociale kontekster, dels til skolens sprog og er integreret i de to områder. Det samme gælder metabevindstthed, hvor eleverne må have en bevidsthed om, hvordan egne tankeprocesser fungerer, og hvordan de bedst tilegner sig sprog. Metakognitiv viden anvendes fx til at vælge strategi, når man skal lære et nyt sprog eller nyt stof.

Kompetencemålet kultur og samfund handler om elevernes forståelse af sprog som en forudsætning for at forstå kultur- og samfundsforhold. De to kompetenceområder er både et mål i sig selv og et middel til faglig forståelse og personlig udvikling. Kompetencemålene er sammen med fagformålet (jf. kapitel 3) den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen.

Oversigt over kompetencemålene inden for kompetenceområderne

Kompetenceområder	Beskrivelse af kompetenceområde	Kompetencemål
Kommunikation	Kompetenceområdet kommunikation handler om, at eleverne skal opnå kommunikative kompetencer ift. at kunne læse, skrive, lytte og tale på flere sprog og i forskellige situationer. Eleverne skal samtidig udvikle relevante kommunikationsstrategier.	Eleven kan kommunikere på flere sprog.
Kultur og samfund	Kompetenceområdet kultur og samfund fokuserer på elevernes forståelse af deltagelse på arbejdsmarkedet samt betydningen af sprog som forudsætning for at forstå kultur- og samfundsforhold.	Eleven kan bruge sin flersprogethed i kulturelle og erhvervs-mæssige sammenhænge.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

I dette kapitel uddybes kompetencemålene, og det indhold, der leder frem mod kompetencemålene, beskrives mhp. at give en ramme for valg af indhold og metoder i undervisningen. Færdigheds- og vidensområderne udfolder kompetencemålene og bidrager til udviklingen af de sproglige kompetencer. Afsnittene er bygget op omkring kompetenceområderne, og indhold og progression beskrives inden for de to kompetenceområder. Her beskrives, hvordan færdigheds- og vidensområderne kan bidrage til at opfylde kompetencemålene. Det er dog vigtigt, at progressionen i undervisningen overvejes og tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte elev.

I faget almindelige indvandrersprog som valgfag er det centralt, at eleverne opnår kommunikative kompetencer og sproglige strategier til at kommunikere mundtligt og skriftligt på det pågældende sprog i forskellige kommunikative sammenhænge.

5.1 Kompetenceområdet kommunikation

Kompetencemål for kommunikation:

Eleven kan kommunikere på flere sprog.

Eleverne skal lære at kommunikere på forskellige måder gennem dialog afpasset situationen. Eleverne arbejder med at sætte sprog og kultur ind i en ramme, hvor kommunikationen sættes i perspektiv til andres sprog og kultur, både lokalt og globalt. Eleverne udvikler evner til at anvende hensigtsmæssige strategier, både strategier i selve kommunikationen og strategier, som eleverne kan anvende til videreudvikling af deres sprog. Hovedvægten i indholdet lægges på det nære miljø, herunder dagligliv, levevilkår, værdier og normer i målsprogslandet og Danmark.

Eleverne motiveres til at læse, skrive, lytte og tale, udvikle ordforråd og begrebsforståelse samt udvikle gode læringsstrategier og bevidsthed om egen sprogtilegnelse. Eleverne møder i undervisningen et bredt udvalg af tekster, både mundtlige og skriftlige tekster, billeder, video og film og multimodale tekster, herunder tekster, hvor flere forskellige modaliteter er i spil, fx tekst, lyd og billeder. Der læses både fiktion og fakta, som giver mulighed for oplevelse og kritisk refleksion. Eleverne vil gennem de produktive færdigheder, tale og skrive, kunne sætte ord på egne tanker og holdninger tilpasset kontekst, formål og modtager.

Der arbejdes også med perspektivering mellem indvandrersproget og dansk, fx gennem arbejdet med skrifttegn eller talemåder. Eleverne skal have mulighed for at kommunikere med andre, hvor brugen af flere sprog er en reel nødvendighed, fx ved at opsøge og udnytte de muligheder, der er for at bruge flere sprog både i undervisningen i faget indvandrersprog og uden for skolen, fx i hjemmet.

Lytning

I undervisningen kan eleverne arbejde med at lytte til forskellige former for mundtligt sprog, med det formål at kunne uddrage hovedindholdet, men også være i stand til at fokusere på detaljer ved talt sprog.

Eleverne kan arbejde med forskellige varianter af sproget, fx gennem lyd- og billedmedier, gennem oplæsning og i samtaler og præsentationer. Grundlaget for at arbejde med lytning er, at eleverne træner forskellige lyttestrategier, som giver dem kompetence til at vælge, hvilken strategi der er mest hensigtsmæssig, når de skal kunne kommunikere på flere sprog.

Læsning

Eleverne kan arbejde med at uddrage hovedindholdet af det læste, samtidig med at de anvender viden om forskellige tekstgenrer til en yderligere forståelse af teksternes hovedindhold.

Præsentation

Præsentation handler om, at eleverne opnår kompetence i at kunne udtrykke sig tydeligt og forståeligt under hensyntagen til den kommunikationssituation, som præsentationen indgår i. Eleverne kan arbejde med sproglig præcision i indvandrersproget.

Skrivning

Under arbejdet med skrivning skal eleverne udtrykke sig på skrift i et forståeligt og varieret sprog. Eleverne kan arbejde med at skrive i forskellige genrer og dermed anvende viden om genrernes forskellige træk til at blive bevidste om forskellige sproglige varianter af sproget. Eleverne kan fx skrive korte beretninger med en fast struktur.

Strategier

Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne bliver opmærksomme på, at kommunikationsstrategier omfatter strategier til både læsning, skrivning, tale og lytning. Gennem kendskab til de forskellige kommunikationsstrategier bliver eleverne i stand til at kommunikere på flere sprog på en hensigtsmæssig måde.

5.2 **Kompetenceområdet kultur og samfund**

Kompetencemål for kultur og samfund:

Eleven kan bruge sin flersprogethed i kulturelle og erhvervmæssige sammenhænge.

Erhverv

Under dette færdigheds- og vidensområde kan eleverne arbejde med temaer, der skærper deres fokus på de fordele og udfordringer, der er ved flersprogethed ifm. erhverv og deltagelse på arbejdsmarkedet. Eleverne skal kunne bruge deres flersprogethed i erhvervslevet og skal have viden om erhvervsmuligheder i ind- og udland. Temaerne, som eleverne kan arbejde med, er fx uddannelse i et internationalt perspektiv samt udvikling af interkulturel kompetence, der giver eleverne kompetence i at kunne anvende deres flersprogethed i kulturelle og erhvervmæssige sammenhænge.

Kulturforståelse

Sproget er en forudsætning for kulturforståelse, og ifm. kulturforståelse kan eleverne arbejde med forskellige kulturbegreber for at kunne møde andre kulturer lokalt og digitalt. Eleverne kan arbejde med at sammenligne forskelle og ligheder mellem kulturer, fx ift. uddannelse og erhverv samt styreformer.

Samtale

I arbejdet med samtale skal eleverne beherske en sproglig kompetence, som gør dem i stand til at udtrykke sig om personlige og samfundsmæssige forhold. Eleverne kan arbejde med levevilkår, værdier og normer i Danmark og i målsprogslandet, med det formål at give eleverne kompetencer i at kunne udtrykke sig om personlige og samfundsmæssige forhold.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Undervisningsindholdet kan kobles tæt til den almindelige undervisning. Eleverne skal således opleve, at de arbejdsformer, som de lærer i almindelige indvandrersprog som valgfag, svarer til de arbejdsformer, som eleverne møder i de øvrige sprogfag, og at undervisningsindholdet er udvalgt, så det er relevant ift. valgfagets formål.

Folkeskolens forskellige fremmedsprogsfag har centrale fællestræk og kan med fordel samarbejde og interagere med hinanden i en sproglig og kulturel tværfaglighed. I den sproglige tværfaglighed kan der arbejdes med fx metasproglige forklaringer og sproglig opmærksomhed på både fællestræk og forskelligheder i sprogs opbygning og ords betydning, som er på spil i alle sprogfag, herunder også faget dansk. Brug af sprogenes beslægtethed gør det muligt at gætte sig til betydningen af nogle ord og udtryk, hvilket hurtigt åbner op for en aktiv brug af sproget gennem leg, opgaver og kreativ udforskning.

I den kulturelle tværfaglighed kan der tages afsæt i både indholdsområder såsom samfundsforhold, kulturelle produkter såsom musik og medier samt internationalt samarbejde. Der kan tages afsæt i elevgruppens viden om centrale kulturelle, sociale og historiske forhold, som knytter sig til lande og områder, hvor målsproget tales, og der kan være fokus på elevernes viden om kommunikation i forskellige kontekster. Der kan arbejdes med aktiviteter, som er med til at udvikle elevernes møde og interaktion med andre mennesker inden for såvel som uden for skolens rammer.

Valgfaget kan desuden indgå i en ekstern tværfaglighed med andre fag i skolerækken, herunder fag fra det praktisk-musiske område, det humanistiske område eller det naturvidenskabelige område. Emner og indhold af kulturel, samfundsmæssig, international og global art kan fx danne grundlag for et samarbejde med andre fag såsom håndværk og design, madkundskab, billedkunst, musik, historie, geografi, biologi og teknologi. Fagets kulturelle og samfundsmæssige side kan på den måde indgå og bidrage til elevernes læring i tværfaglige forløb.

7 Tværgående temaer

7.1 It og medier

It og medier er en ressource til undervisning. It og medier giver adgang til forskellige sproglige input, som er autentiske og aktuelle. Hensigtsmæssig brug af it og medier kan bidrage til at fremme elevernes motivation og kan understøtte elevernes læringsprocesser og muliggøre samarbejde om fælles projekter og personlig kontakt med andre, der taler målsproget. Brugen af it og medier i undervisningen kan åbne skolen for verden og lukke verden ind i skolen. Ud fra lærerens fag- og it-didaktiske overvejelser og med afsæt i undervisningens formål kan læreren udvælge de relevante digitale værktøjer, der bedst understøtter elevernes læringsprocesser. I fremmedsprogsundervisningen skal it og medier ses som et blandt flere værktøjer til at understøtte elevernes sprogtiltagelse. Derudover lærer eleverne også sprog i en digital verden. Der kan derfor arbejdes med, at de lærer at udvælge og bruge de digitale ressourcer, de har til rådighed, til at kommunikere effektivt både mundtligt og skriftligt, receptivt og produktivt.

It er et læremiddel, som kan støtte læringen af de faglige kompetencemål, men det er også en fælles opgave i skolen at hjælpe eleverne til at udvikle it-kompetencer generelt.

It- og mediekompetencer kan udskilles i fire elevpositioner, som i praksis vil have store overlap og sammenfald:

- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som ansvarlig deltager
- Eleven som målrettet og kreativ producent.

Eleverne kan arbejde med at overføre de kompetencer, de har arbejdet med i andre fag, til valgfaget. I undervisningen kan eleverne fx bruge it og medier både receptivt og produktivt på forskellige niveauer og med støtte.

7.2 Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire komplementære og indbyrdes afhængige dimensioner: handling, kreativitet, omverdensforståelse og personlig indstilling. Sprogundervisningen skal motivere eleverne til at udfolde sig, tage chancer og afprøve deres sprog i mange og gerne utraditionelle situationer. Det skal være helt naturligt at begå fejl, og alle skal vide, at det er fejlene, de lærer af. Det drejer sig om at lære at turde handle og eksperimentere som en naturlig del af fagligt arbejde og læring.

Inden for begge kompetenceområder arbejdes der med, at eleverne kan kombinere og omsætte deres faglige viden på nye måder. Ved at give plads til utraditionelle forslag og idéer fra elevernes side skal de opmuntres til at eksperimentere og lege med både sprog og tematikker i undervisningen. Når eleverne får mulighed for at udfolde sig gennem opgaver, der rummer udfordringer til flere sanser, motiveres de til at bruge deres fantasi. Det styrker elevernes divergente tænkning.

Det er centralt i udviklingen af elevernes innovative og entreprenante kompetencer at sørge for succesoplevelser. Eleverne skal opnå tro på egen formåen gennem mange succesoplevelser og derigennem tro på, at de både i og uden for skolen er i stand til at løse de sproglige opgaver, de møder i skolen såvel som i det omgivende samfund.

**Almindelige indvandrersprog (valgfag)
- Læseplan**

2019

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

